

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΒΕΡΝΗ
Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών
Υποθέσεων

Βέρνη, 06 Οκτωβρίου 2020

ΘΕΜΑ: Ευρω-ελβετικές σχέσεις.

A. Ως μέλος της ΕΖΕΣ, η Ελβετία συμμετείχε στις διαπραγματεύσεις για τη Συμφωνία ΕΟΧ και την υπέγραψε στις 2 Μαΐου 1992. Αμέσως μετά, στις 22 Μαΐου 1992, η ελβετική κυβέρνηση υπέβαλε αίτηση ένταξης στην ΕΕ. Ωστόσο, μετά το δημοψήφισμα της 6ης Δεκεμβρίου 1992, που είχε αρνητικό αποτέλεσμα για τη συμμετοχή στον ΕΟΧ, το Ελβετικό Ομοσπονδιακό Συμβούλιο σταμάτησε να επιδιώκει την ένταξη της χώρας στην ΕΕ και στον ΕΟΧ. Έκτοτε, η Ελβετία ανέπτυξε τις σχέσεις της με την ΕΕ μέσω διμερών συμφωνιών, προκειμένου να διασφαλίσει την οικονομική της ενσωμάτωση στην ΕΕ. Οι διμερείς σχέσεις δοκιμάστηκαν μετά την αντι-μεταναστευτική πρωτοβουλία του Φεβρουαρίου 2014, το αποτέλεσμα της οποίας έθεσε υπό αμφισβήτηση τις αρχές της ελεύθερης κυκλοφορίας και της ενιαίας αγοράς, στις οποίες στηρίζονται οι εν λόγω σχέσεις. Τον Δεκέμβριο του 2016, το Ελβετικό Κοινοβούλιο ενέκρινε τον νόμο για την εφαρμογή του αποτελέσματος του δημοψηφίσματος του 2014 κατά τρόπο που περιόρισε την ισχύ του και άνοιξε τον δρόμο για την αρχή της εξομάλυνσης των σχέσεων ΕΕ-Ελβετίας. Ο νόμος προβλέπει να δίνεται προτεραιότητα στους Ελβετούς κατοίκους κατά την εργασιακή πρόσληψη σε τομείς που έχουν ποσοστά ανεργίας άνω του μέσου όρου. Η ΕΕ θεώρησε ότι ο νόμος αυτός δεν θα περιόριζε τα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων.

B. Η ΕΕ και η Ελβετία έχουν υπογράψει πάνω από 120 διμερείς συμφωνίες, μεταξύ άλλων μια συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών το 1972 και δυο εκτενείς σειρές από τομεακές διμερείς συμφωνίες, με τις οποίες μεγάλο μέρος της ελβετικής νομοθεσίας ευθυγραμμίστηκε με την τότε νομοθεσία της ΕΕ. Η πρώτη δέσμη τομεακών συμφωνιών (γνωστή ως Διμερείς I) υπεγράφη το 1999 και τέθηκε σε ισχύ το 2002. Οι εν λόγω επτά συμφωνίες καλύπτουν τα ζητήματα της ελεύθερης κυκλοφορίας και του αμοιβαίου ανοίγματος των αγορών¹. Μια επιπλέον δέσμη τομεακών συμφωνιών (Διμερείς II) υπεγράφη το 2004 και τέθηκε σε ισχύ σταδιακά κατά την περίοδο 2005-2009. Αυτές οι συμφωνίες αφορούν βασικά την ενίσχυση της οικονομικής συνεργασίας και την επέκταση της συνεργασίας σε θέματα ασύλου και ελεύθερης μετακίνησης εντός των συνόρων του Σένγκεν².

Ενώ οι συμφωνίες ενέτειναν τις οικονομικές σχέσεις, ταυτόχρονα δημιούργησαν κι ένα περίπλοκο και ενίοτε μη συνεκτικό δίκτυο από υποχρεώσεις. Οι διμερείς συμφωνίες πρέπει να επικαιροποιούνται τακτικά και να μην έχουν τον δυναμικό χαρακτήρα της συμφωνίας ΕΟΧ. Επίσης, δεν διαθέτουν ρυθμίσεις εποπτείας ή αποτελεσματικούς μηχανισμούς επίλυσης διαφορών. Για να λυθούν αυτά τα προβλήματα, στις 22 Μαΐου 2014 ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις μεταξύ ΕΕ-Ελβετίας για μια «Θεσμική Συμφωνία Πλαίσιο» (“Institutional Framework Agreement”). Οι διαπραγματεύσεις επιδίωξαν να επιλύσουν διάφορα δύσκολα ζητήματα, από τις προϋποθέσεις για τους παρόχους υπηρεσιών της ΕΕ στην Ελβετία έως τον ρόλο του Δικαστηρίου στην επίλυση των διαφορών. Το Συμβούλιο της ΕΕ αποφάσισε να μην

¹ Οι επτά συμφωνίες αφορούν: την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, τις αεροπορικές μεταφορές, τις χερσαίες μεταφορές, το εμπόριο γεωργικών προϊόντων, τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο, τις δημόσιες συμβάσεις και τη συνεργασία στην έρευνα.

² Οι συμφωνίες αυτές αφορούν τη συμμετοχή της Ελβετίας στις διατάξεις του Σένγκεν και του Δουβλίνου, στις συμφωνίες για τη φορολογία των καταθέσεων, τα μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα, τις στατιστικές και την καταπολέμηση της απάτης, τη συμμετοχή στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα MEDIA και στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος και την οικονομική συνεισφορά της Ελβετίας στην οικονομική και κοινωνική συνοχή των νέων κρατών μελών της ΕΕ.

επιτρέψει στην Ελβετία περαιτέρω πρόσβαση στην ενιαία αγορά (για παράδειγμα, στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας) χωρίς αυτή τη συμφωνία-πλαίσιο, ενώ συνέδεσε επίσης τις διαπραγματεύσεις για τη συμφωνία αυτή με την αναγνώριση των ελβετικών χρηματοπιστωτικών ως συμβατών με την οδηγία (MiFID II) και τον κανονισμό (MiFIR) σχετικά με τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, που τέθηκαν σε ισχύ στις 3 Ιανουαρίου 2018. Η χρηματοπιστωτική ισοδυναμία παραχωρήθηκε μόνο για ένα έτος.

Από το 2017, έχει αναπτυχθεί μια θετική δυναμική και έχουν επικαιροποιηθεί ορισμένες διμερείς συμφωνίες, περιλαμβανομένης της συμφωνίας αμοιβαίας αναγνώρισης. Τον Νοέμβριο του 2017, η ΕΕ και η Ελβετία υπέγραψαν νέα συμφωνία — με στόχο τη σύνδεση των συστημάτων τους για την εμπορία εκπομπών (ETS) — και η Ελβετία ξεκίνησε την εσωτερική διαδικασία για τη δημιουργία μιας νέας χρηματοδοτικής συνεισφοράς της Ελβετίας για τη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ. Το φθινόπωρο του 2018, η ΕΕ και η Ελβετία κατέληξαν τελικά σε συμφωνία για τη Θεσμική Συμφωνία Πλαίσιο (ΘΣΠ), αλλά η ελβετική κυβέρνηση δεν έχει ακόμη αποφασίσει πώς θα προχωρήσει στην εθνική επικύρωση, φοβούμενη την αντιπολίτευση.

Γ. Κατόπιν εκτεταμένων εσωτερικών διαβουλεύσεων της ελβετικής κυβέρνησης με τις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές, τα κόμματα που εκπροσωπούνται στο κοινοβούλιο, την τοπική αυτοδιοίκηση σε καντονιακό επίπεδο, αλλά και πλειάδα κοινωνικών, επιχειρηματικών και επιστημονικών φορέων, προέβη στις 7 Ιουνίου 2019 στην αποστολή επίσημης επιστολής προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σε αυτήν εκφράζει μεν, εκ νέου, τη στήριξή της στη ΘΣΠ, τονίζει ωστόσο την ανάγκη ύπαρξης περαιτέρω «αποσαφηνίσεων» για τον τρόπο και την έκταση των αλλαγών που θα επιφέρει, μέσω αυτής, στο εσωτερικό κανονιστικό πλαίσιο της Ελβετίας. Τομείς ειδικότερου ενδιαφέροντος για την Ελβετία είναι οι ισχύουσες κρατικές ελβετικές επιδοτήσεις, το δικαίωμα της ελεύθερης μετακίνησης και διαμονής των πολιτών κ-μ της ΕΕ εντός της Ελβετίας και των πρόσθετων δικαιωμάτων που θα απορρέουν από την πλήρη εφαρμογή του (π.χ. δικαίωμα σε κοινωνικές παροχές) και η προστασία του υψηλού επιπέδου των ελβετικών εισοδημάτων, ακόμα και δια τη λήψης ad hoc επιπρόσθετων συνοδευτικών μέτρων (flanking measures). Η αποδοχή, δε, ελέω ΘΣΠ, του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ως ύστατη αρχή επίλυσης διαφορών μεταξύ Ελβετίας και ΕΕ συναντά ισχυρή αντίσταση και θεωρείται από τους επικριτές της Συμφωνίας πως υποσκάπτει την εθνική της κυριαρχία.

Δ. Η «Πρωτοβουλία περιορισμού» του συντηρητικού Λαϊκού Κόμματος (SVP), που αποσκοπούσε στην άρση της ελεύθερης κυκλοφορίας πολιτών μεταξύ Ελβετίας και ΕΕ, ετέθη σε δημοψήφισμα στις 27 Σεπτεμβρίου 2020, γεγονός που ανέστειλε, με τη σύμφωνη γνώμη των Βρυξελλών, τις σχετικές διαβουλεύσεις για την ολοκλήρωση της ΘΣΠ. Η απόρριψη με 61,7% της «Πρωτοβουλίας» και η διατήρηση της Ελβετίας στο «Διμερές Μονοπάτι» (“Bilateral Path”) με την ΕΕ επαναφέρει στο προσκήνιο την ολοκλήρωση της Συμφωνίας.

Η Ευρ. Επιτροπή επιθυμεί, χωρίς χρονοτριβή, ταχεία υποβολή των ελβετικών προτάσεων, προς «αποσαφήνιση» των εκκρεμοτήτων, και υπογραφή της Συμφωνίας. Η ελβετική πλευρά προσπαθεί να κερδίσει περισσότερο χρόνο προτάσσοντας την ανάγκη περαιτέρω εσωτερικών διαβουλεύσεων προς σφυρηλάτηση της απαραίτητης πολιτικής και κοινωνικής πλειοψηφίας όταν η Συμφωνία τεθεί ενώπιον του Κοινοβουλίου, αλλά και με δημοψήφισμα ενώπιον του εκλογικού σώματος.

Νικόλαος Δούκας
Γραμματέας ΟΕΥ Α΄